

1992

წ. 5 აპრილი 1992 წ.

ქართული

იყო პატარა ძილქვა

გალაკტიონ ტაიიძე

იყო პატარა ძილქვა,
მდინარის ზირას მდგარი.
მის მეტსახელად ერქვა
კავკასიონის ქარი.

ჰეი, ჭრელთუვალა გოგო,
ცეკვა გცოდნინ ჩქარნი,
მიმოიქროლებ როგორც
კავკასიონის ქარი.

ჰეი, ჭრელთუვალა ბიჭო,
გოგოს მიეცი მხარი!
აფორიაქებს ძილქვას
კავკასიონის ქარი.

ჰეი, ჩქარ და ჩქარნი,
ჰეი, ჩქარი და ჩქარი,
კავკასიონის ქარი,
კავკასიონის ქარი!

მხატვარი ზაურ ლეისაძე

თამარ გეგე

ერთა სოფალში

1 მასის თამართბა — ქართველთა ბრწყინვალე მეფის თამარის სახელობის დღე.

თამარის ძლევაშობილა მეფობამ, წინდახედულმა პოლიტიკამ და გამჭრიახობამ დიდად შეუწყო ხელი საქართველოს ყოველმხრივ აყვავებას. ამიტომ უწოდეს თამარის მეფობის დროს (1184-1213) საქართველოს ისტორიის ოქროს ხანა.

მემატიაწეები ასე ამკობდნენ თამარ მეფეს: «სამგზის სანატრელი და სამეხისაგან თონად თანააღზევებული», «გვირგვინოსანი ყოველთა ხელმწიფეთა», «მზეთამზე და დედოფალთა დედოფალი, შარავან-

დღთა შორის უმეტეს აღმობრწყინებული», «გლეხთა უწიენოდ უწყვიან ძლიერება თამარ მეფისა»...

ქართულმა ეკლესიამ იგი წმინდანად შერაცხა, ხოლო ხალხმა განუზომელი სიყვარული და გამორჩეული პატივისცემა, გულისხმიერი შეფასება და აღტაცებული ქებათა ქება არგუნა. ამიტომ არის, რომ დღესაც საქართველოს ყველა კუთხეში ნაწაგთ წყაროს, რომელსაც თამარის წყარო ჰქვია, თამარის ხიდს, თამარის ციხეს, თამარის ტბას; გვაქვს სოფელი თამარისი, თამარის ტყე, თამარის ეკლესია...

თამარზე შექმნილია უამრავი ლეგენდა, პოემა,

ნოღარ ივანიძე

მესური ლეგენდა

ვინც ვარძიაში ყოფილა, გზად, მტკვრის მარჯვენა სანაპიროზე, აუცი-
ლებლად დაინახავდა პატარა, ლურჯად მოკამკამე ტბას. მას წუნდა ჰქვია.
ტბას ირგვლივ ვულკანური ქანებით აგებული კლდოვანი გორაკები აკ-
რავს, ფართობით იგი მცირეა, მაგრამ საკმაო (13 მეტრამდე) სიღრმისაა.
ტბა გაუმდინარია და მიწისქვეშა წყლებით საზრდოობს. ზამთრობით
არ იყინება. მისი მტკნარი წყალი სამედიცინო წურბელებითაა ცნობილი,
რის გამოც მას წურბლის ტბასაც უწოდებენ. ტბის გარს შემოჯარულ
ლერწმის ტევრში — ლელიანში გუნდ-გუნდად ბინადრობენ გარეული იხ-
ვები, ბატები და სხვა ფრინველი...

წუნდის ხედაპირს იშვიათად თუ შეარხვეს ქარი და მის ანკარა წყალ-
ში, როგორც სარკეში, ისე ირეკლება ირგვლივ შემოჯარული ლერწმოვანი
და ამწვანებული მთა-გორაკები. ასეთმა სიკამკამემ შთააგონა ხალხს,
შექმნა ამ ტბასავით ლამაზი თქმულება — თითქოს მის ნაპირთან ხში-
რად მიდიოდა მეფე თამარი, შიგ იცქირებოდა და დალაღებს ივარცხნი-
და. ამის გამო ხალხს ამ ტბისთვის „თამარის სარკე“ შეურქმევია.

თამარი

ნესტან კუარავა

— რა კარგი სახელი მქვიაო, რა კარგი! —
ამაუობს ზატარა გოგო.

— თამარი დამარქვეს, თამარი დამარქვეს!
როგორ გამახსარეს, როგორ!
დედიკომ ქართული კაბაც შემიკერა,
მსურავს ქათქათა მანდილს,
წელზე მოქარგული სარტყელი

შემომარტყა,
ქართულ ქალს დავემსგავსე ნამდვილს. —
თვითონ კი თვალეშში ცრემლი

უციდციმებს:
— მზის მაღლი შენს გზას და სავალს,
ქართული კაბაც რარივ გისდებოო,
უთუოდ ითამარე, თამარ!

შატვარი ელზარდ აფთიაძე

მისილ დანიშავილი

სათაუვანო ივერია
 სულში ღოცვად ჩამისვია,
 იჭედება მოძავალი,
 — ვისი არის?
 — ანისია.

წინაწართა სული ბორჯავს,
 სად მწუსხარე კრწანისია...
 — ის წარსული, ცრემლიანი,
 ვისი არის?
 — ანისია.

— ხვალ რა დღეა, დედიკონა?
 — ოცდაექვსი მაისია!
 — ვისი დღეა?
 — სუეველასი!
 — უფრო?
 უფრო ანისია.

სამაისო

ელგუჯა ოგოლაშვილი

ევახონფერად დეჟღეუებს
 ჩემი სამშობლოს აისი,
 ცად აფრენილან დროშები
 დღეს — ოცდაექვსი მაისის!
 სტრედი ირავს გადადის,
 ისმის დუღუნი ხვალისის,
 მწვერი განაში ფუთფუთებს
 ამომავალ მზის ხალისით.
 ევაგილეებს ჰგვანან ნორჩები,
 მათი წკრიალა ხმა ისმის,
 სამფერ დროშების ჩახჩახში
 ბრწეინავს, გუგუნებს მაისი.

მხატვარი ლალი ლომთაძე

მენ ნახევარს, ცოტას კიდევ კნუტებს მიუტანენ. წინ გიგა ზის, უკან — ანა. გასახვევში პაპები დომინოს თამაშობენ, ამათ რომ დინახავენ, ყველა ერთად ახმაურდება:

— მოდიან მეგობრები! საით თქვენნი მგ სავრობა? პურზე, შაქარზე, ჭკლიძეების კნუტებთან თუ გოგია პაპას მტრედებთან?

— ჯერ კნუტებთან. — ეუბნება გიგა და წითელ ხელჩანთას საქმიანად ასწორებს.

პაპებს ეღიმიებათ, მერე ჯიბეებზე ხელს იკრავენ, ზოგს „კოწახურის“ კარამელი ამოჰყვება, ზოგს მოხალული მხესუმხირა. ყველაზე უფრო თეთრულვაშა პაპას ეშმაკურად უციმციმებს თვალები და კკითხება:

— რა უნდა გამოხვიდე რო გაიზრდები გიგა, პა?

გიგა სერიოზულად პასუხობს:

— რა უნდა გამოვიდე და ყველაზე

კარგი ქვათაძე — გიგა გვარად ქვათაძე გახლავთ.

— აბა! — ახლა ანას ეუბნება ისევ ის თეთრულვაშა პაპა, — შენა, ანიკო, შენ?

ანუკა იღიმება, დიდ, ნაფოტა კბილებს აჩენს და ამბობს:

— მე უკვე გამოსული ვარ, სულ ხუთები მყავს ყველაფერში.

— რა კარგები არიან, კაცო, როგორ არ ბეზრდებათ ამ ჩანთის თრევა, იმ კნუტების დაპურება. ამ გოგიას მტრედებსაც როგორ უვლიან! ეეჰ, კარგი ბავშვები გვყავს, კარგი... დიმილით აცილებენ, თვალებით ეაღერებიათ პაპები. ისინი კი მიდიან, თან წარამარა წითელ ხელჩანთას ასწორებენ, თან რაღაცას ხითხითებენ ჩუმად-ჩუმად. მზე ანათებს, ბრწყინავს და აცხუნებს. ირგვლივ შშვანე, ყვითელი და ათასნაირი ფერები ირევა ერთმანეთში, აბა რა იქნება, შუაგული მაისია, საყვარელი, ვარდისფერი მაისი.

ფილტვები

გიორგი შათაპაური

განსაფხულის შრილა
სამოსელით ვირთვები,
უკვე თითო ფოთლებზედ
გამეშალა კვირტები,
ტყე ვარ!

მთელი ქალაქის
მე ვარ „მწვანე ფილტვები“,
სუნთქავთ ჩემი ჟანგბადით
ნატარებიც,
დიღებიც,
ჰოდა,
ბასრი ნაჯახით
ნულარ დამეჭიდებით!

იცნობს მთელი ციცქვეფითი

ძივარდ ისაპაძე

ჩიტუნა ხომ კარგად ცეკვავს,
ცეკვავს სიოც,
ღელის წყაღიც,
შენ კი, რომ არ ზარმაცობდე,
ცეკვას როგორ ვერ იცნავდი?!
ხომ უეურებ, ღლე და ღამე
ცერებზე ღვას ტიტეს ქეთი,
ამიტომაც ნორჩ ხელღვანს
იცნობს მთელი ციცქვეფითი!

მზარეული ბავშვებისთვის

მასტანა ახვლადინი

მატყვარი ვაჟა ქარხული

ქვეყნად, ალბათ, არ იქნება სოფელი, ასე მშვენიერ-
ი იყოს და ასე უღამაზო სახელი ერქვას...

პატარაობიდან მაწუნებდა კითხვა: ვინ და რატომ
დაარქვა ამისთანა დალოცვილ ადგილს მახინჯაური.
გამოიტყვიდებით, ახლაც მაწუნებს...

ერთი მხრიდან ზღვა აკრავს — ხან ცისფერია და
მოალერსე, ხან კიდეც ისეთია, რომ შეხედავ, შიშისა-
გან ტანში გაგჯრის. დაიგრიალებს ქარი და აიფოფრება
ზღვა. მთებივით წამომართავს ტალღებს და ქშულით
გამოქანება ნაპირისაკენ, გვეგონება, მიუღო ქვეყნი-
ერებს ჩანთქმა სურსო. მეფე დამშვიდდება, დაწუნარ-
რდება და ფეხებითან გაგებოხნება, ლოკვასა და ლა-
ქქის დაგიწყებს, თითქოს პატიებას ითხოვსო.

სამი მხრიდან მთები გადმოჰყურებს მახინჯაურს.
ჩემს პატარაობაში ეს მთები უღრანი ტყეებით იყო
დაფარული. რა ცხოველი და ფრინველი არ ბინადრობ-
და იქ. ახლა რომ გახედავ, გული ატკვივდება... სად-
ღა ის ტყეები.

ომბალურის მთების უშუალო გაგრძელება ზღვაში
შტკრილი მწვანე კონცხი — მახინჯაურის მშვენიერე-
ბა.

ომბალურის მთებიდან იწყება დილა აქაური კაცი-
სათვის. დიდი და პატარა, გაღვიძებისთანავე, თვალებ-
ბის ფშვინვეტიდა და ხელის მორბიდივით ამ მთებს
მიაპყრობს მზერას და, თუ მის წვეროებს იხვევრი

სინათლე ადგას გვირგვინად, გულს დაიმშვიდებს —
დღეს კარგი დარი იქნება.

ავდრის მოახლოებისას შეიშუმშუმება ხოლმე ომბა-
ლურის მთები, ფერი აუვლ-დაუვლის, ერთბაშად მო-
იწყენს...

აღმოსავლეთით ცაში ატყორცნილა შავი ტყე. გი-
განტური ხეების ტოტები ერთმანეთშია გადახლარ-
თული. დაბლა შქერის, მოცხარის, ასკილისა და უთვა-
ლავი სხვა სახის ბუჩქები ჩახვეულ-ჩახბართულა. ამას
ეკავლ-ბარდების თავგებობაც დეუმატეთ! ტყე ისეთია,
შხის სხივები ვერ ატანს შიგ. რუხია, საეგდროდ გამ-
ზადებულ დრუბელსა შვავს, ჩაბოღმილ-ჩაბოროტე-
ბულს, გულგასიებულს. შეხედავ და გაიფიქრებ, აი-აი,
ახლა თვალისმომჭირელად იღვლებს მის სიღრმეშიო,
გაიფიქრებ და ხელებს ყურებზე მიიფარებ უნებურად,
მჭახე ტყეკა-ქეხილმა არ გამაფრუსოსო. ავდარში შავი
ტყის თავზე იკლაკნება და გველივით იწყლება
ცეცხლივით ხაზები. ზოგჯერ მენდკრული ხის გან-
წირული კვნება და ლაწანი სოფლამდეც აღწევს. თა-
ვისებურად იღუმალდებაშია გახვეული ტყე. იგი ეშმაკე-
ბის, ქაჯების, ჭინკებისა და საზარელი ურჩხულების
სამეფოველი ჰვინიათ ბავშვებს...

არა, ახლა აღარ! ადრე ეგონათ! ახლა ეს ჩვეულებ-
რივი მთაა, სადღა მისი ერთ დროს გიროზი იფრი და
ზღაპრული იღუმალება! ერთ დღეს ხანძარი მიფლო

ბონი ლარი

ჩამოუარე ვაშლის ქვეშ,
 შენ, ცეკვა-ცეკუნიაო...
 ოცნებას ცეკვა სჯობია,
 შენ, ცეკვა-ცეკუნიაო!..
 ჩაბუქნე იასამნის ქვეშ,
 შენ, ცეკვა-ცეკუნიაო...
 ჩაიკარ გულში ტოტები,
 შენ, ცეკვა-ცეკუნიაო!
 შხის ქვეშაც კვანწი გვიჩვენე,
 შენ, ცეკვა-ცეკუნიაო...
 ცის ჭაქვარდივით წმინდა ხარ,
 შენ, ცეკვა-ცეკუნიაო!..
 მღელღოზეც გაინავარდე,
 შენ, ცეკვა-ცეკუნიაო...
 შენი სიცოცხლე მწვანეა,
 შენ, ცეკვა-ცეკუნიაო!..

ვრანგულიდან თარგმნა მარიამ ჭილაშვილმა

მხატვარი ელზარდ აგოჰაძე

როგორ მოვიპოვოთ გარეული ფუტკრის

პარამ თაქთაჩიშვილი

თაფლს პირველყოფილი ადამიანი

წარმოვიდგინოთ, ბავშვებო,, ეგრეთ
 წოდებული ქვის ხანის ადამიანი — ნა-
 ხევრად შიშველი და მშიერი.. მგელივით
 გაავებული რომ დაძრწის საკბილოს მო-
 სახელთებლად, ოღონდ კუჭი ამოვისოს
 და შიშვილი დაიეუნოს და მისთვის სულ
 ერთია, რას წააწყდება: ხილი იქნება ეს,
 კენკრა, სოკოები, მცენარეთა ნორჩი
 ყლორტები და კვირტები თუ ფრინველის
 კვერცხები...

და აი, ერთხელაც ადამიანი მოუ-
 ლოდნელად წაადგა მების დაცემისა თუ

ძლიერი ქარისაგან შუა წელში გადატეხილ ბებერ, სანახევროდ გამხმარ, ვეკება ხეს, რომლის ფულუროდანაც ოქროსფერი, საოცრად მადის აღმძვრელი სურნელების მქონე სითხე ღვინთავდა. ის იყო, კაცო მიეტანა მას, რომ ფულუროდან საგანგაშო-საბრძოლო ბზუილ-ბზუნით გამოფრინდნენ რაღაც მწერები, შეუტიეს მომხდურს, მწარედ დანესტრეს და უკუაქციეს.

ადამიანმა გონებით უმაღლესად გაიზნა, რომ ფულუროსთან ახლოს მისვლას ეს „ბრაზიანი“ მწერი ასე იოლად არ დაანებებდა, და ხერხს მიმართა, მოგროვოჯობი მოიხელთა და შორიდან ფრთხილად ამოავლო იმ ოქროსფრად ჩამონადვენთ სითხეში, მერე იქაურობას განერიდა და ჯოხის ბოლო ფრთხილად გალოკა. ოჰ! რა გემრიელი და, ამასთან, როგორი ყუათიანი აღმოჩნდა ეს ღვინური სითხე, უმაღლესად დაუბავა შიმშილის გრძნობა.

...ადამიანის გონება მანქანასავით ამუშავდა: თუ რაიმე საშუალებით ამ „ბრაზიანი“ მწერს ფულუროდან მოაშორებდა, ძვირფასი ნადავლი მისი ღუკმა

იქნებოდა... ის თავისი სადგომისაკენ წავიდა, ცალ ხელში ანთებული კვარიანი ღია ღარი, მეორეში — მოზრდილი თიხის ჯამბი, და უკან, ხესთან დაბრუნდა; აქ ცეცხლისა და ბოლის მეშვეობით ამოხოცა ფულუროს ბინადარი მწერები და თავღიანი ფიტყებით თავმოდგმული თიხის ჯამბით თავისიანებისაკენ გასწია.

გარეული ფუტკრის ბუდეები პირველყოფილ ადამიანს ყოველთვის ასე დაბლა, მოტეხილ ხეებზე როდი ხვდებოდა. ზოგჯერ ის იძულებული იყო ტანმალალ ხეებზეც გასულიყო ან მიუვალ კლდეთა ნაპრალებზეც აცოცებულიყო. ამას კი დიდი გამბედაობა და ფიზიკური გაწვრთნილობა სჭირდებოდა.

ადამიანს ისე „გაუტკბა“ გარეული ფუტკრის თავფლი, რომ შემთხვევით ნაპოვნე ფუტკრის ბუდეებს აღარ სჯერდებოდა და უკვე სპეციალურად აღჭურვილი მიდიოდა გარეული ფუტკრის თავფლებზე სანადიროდ. თან მიჰქონდა ხის სახელურებზე წამოცმული, ნიჟარებისაგან დამზადებული დანები, თავღიანი ფიტყების წამოსაღებად კი — თიხის ტურტელი.

დროთა განმავლობაში მან ფუტკრის ბუდეების ადვილად მიგნებაც ისწავლა — ჯერ მცენარეთა ყვავილებში ეძებდა მოლალე ფუტკარს, შემდეგ კი მისი ფრენის მიმართულებას მიჰყვებოდა მათი სამყოფელისაკენ.

ადამიანი ხვდებოდა, რომ ფუტკრის ბუდეებში თავფლის რაოდენობა შემოდგომით უფრო მეტი იყო, ვიდრე წლის სხვა დროს, ამიტომ ზაფხულობით აცლიდა ფუტკარს, და როცა ბუდეში ხვავიანად დაგროვებულ თავფლს დაიგულებდა, მაშინდა მივიდოდა, ცეცხლით და ბოლით, ხან კი წყლის დასხმით ხოცავდა ფუტკარს და თავფლს ითვისებდა.

აი, როგორ მოიპოვებდა პირველყოფილი ადამიანი თავფლსა და სანთელს.

ქართული

უჩინარია თვლითა,
სახლში იჭრება ძალითა.

ხაღხურნი

ზურგზე ხე აქვს მაგარი,
მუცელზე კი — ჯაგარი!

გამოცანები

მალღა ამომაველია,
ხან ბურთი, ხან ნამგალია!

წყალში ჩავადგე, წყლად გადაიქცა.
ცეცხლში ჩავადგე, ხმად გადაიქცა.

მოცანები

პატარა გოგო ბატებს მიერეკებოდა. ერთი პატარა ბატი ორს წინ მიუძღოდა, ერთი ორ ბატს შუა მიდიოდა, ერთიც ორს უკან მისდევდა, სულ რამდენი ბატი იყო.

პოლონური ჟურნალიდან

ორმა მამამ და ორმა შვილმა სამი კურდღელი მოკლეს;
თითო იმათგანს კი თითო კურდღელი მიჰქონდა შინ. როგორ?
„ნაკადული“.

შთავარი რედაქტორი თინათინ ჩაღლაშვილი

პასუხისმგებელი მდივანი **გიორგი ბაგრატიანი**
 განყოფილებები: პროზის (დ. წიწწიანი), პოეზიის (შ. ქვლიანი),
 წერილების (მ. კვაჭანტირაძე), მუსიკის (მ. გიორგაძე).
 ჟურნალის მდივანი უცხოეთის კორესპონდენტებისათვის
 საქართველოს ჟურნალ-გაზეთების გამომცემლობა „საშობლო“
 გადაცემა საბჭოთა 18.05.92წ. ხელმოწერილი დასაბეჭდავად 20.07.92წ.
 ქაღალდის ზომა 60×90/8; ფიზ. ნაბ. ფურც. 2,5; ტირაჟი 30 000;
 შეკვეთა № — 813.

სამხატვრო რედაქტორი **გიორგი როინიშვილი**
 ტექნიკური რედაქტორი **ანდრეა წამბახია**
 გამოცემის **1904 წლიდან**
 მისამართი: რედაქციის, გამომცემლობის, სტამბის — თბილისი, კოს-
 ტავის 14.
 ტელეფონები: 93-41-30, 93-10-32.
 ყდაზე ნახატი **ზაზურ ღვინაძისა**.

ამ პატარა გიჟს საში დოქი ჰქონდა და სამივე გაუტყდა. ახ-
ლა თავს იბეჭრავს, რომ ნაწილები სწორად მოარგოს
ერთმანეთს და შეაწავოს. დაეხმარეთ!

КОНТРОЛЬНЫЕ
ЭНЦИКЛОПЕДИИ